

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jogzöi-Egylet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 Bl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolós szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számítottak. Nyilttör sora 50 fillér. Megjelen betenkönt egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttör díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsek D. Fia** könyvnyomda.

Nagy feladatok előtt.

Székelyudvarhely, Április 30

Ugy vagyunk meggyőződve, hogy nemso-kára az átalakulások nagy korszaka következik be a nemzet számára. Türelemmel várjuk végét annak az időnek, amit a nemzet az átmeneti feladatok megoldására szánt. Az alkotmányellenes zürzavarból ez az átmenet vezetett ki bennünket s így azzal szemben semmiféle türelmetlenségnek nem volna jogosultsága.

De az átmenet végén már ott áll az új korszak elkövetkezése, amely elé a nemzet reményteljes szívvel tekint. Vajjon mi fogja képezni ennek az új korszaknak feladatát. Törvényeket fognak-e akkor is kötettszámra gyártani? Ebben bizony nem volt eddig sem hiány. A világ valamennyi nemzete megeléghette volna azt a ma a törvényt, amit Magyarországon az elmúlt évszázadban alkottak.

Uj, nagy feladatok megoldása vár a nemzetre. Négy-százéves nagy mozdulatlanságból kell a nemzetet kivezetni. Nem papirostörvénygyártás kell, hanem elevenbe vágó nagy alkotások létesítése.

Csak forgassuk a történelem lapjait, mind tele vannak azok irva fájó panaszokkal. Elmondják, hogy pusztították ki az ország gazdasági erejét, mint zártak ki bennünket a külföldi forgalomból, mint bénították meg ipari és kereskedelmi fejlődésünket. Sarcz és újabb sarcz, szegénység és eladósodás; ezek voltak azok, amik Magyarország számára elő voltak irva. Növeljük nagyra Ausztria népeinek gazdaságát! Ont-suk vérünket és verejtékünket a birodalmi eszme és a központi hatalom nagyságának és gazdaságának emelésére!

De a nemzet végre a maga nagy vétőjét belevetette az események forgatagába. Férfias elhatározással kimondotta, hogy gazdasági erőinket a jövőben saját céljainkra kötyük le. Önálló hiteléletet teremtünk és különálló gazdasági életet rendezünk be. A világforgalomban magunk urai leszünk és megjelenünk, mint különálló nemzet mindenütt, ahol szabad nemzetek érintkeznek szabad nemzetekkel. Forgalomba kerül újra a magyar pénz, felvirágozik a magyar kereskedelem. Mezőgazdaságunk mellett a világ-nemzetek versenyéhez méltó ipart teremtünk.

Hihetetlen nagyjelentőségű változás lesz mindez, amely százados nyomorúságot és alárendeltséget van hivatva megszüntetni.

De vajjon elérhetjük-e ezt? Nem álom-e csak, hogy a legközelebbi tíz évben egy új kormányzati korszakot tudunk megteremteni, amelyben állami önállóságunk és függetlenségünk több lényeges atributeumát megteremthetjük

Eh, ugyan miért legyen álom. Egy huszmilliónyi nemzetnek nem lenne joga ahhoz, hogy dolgait önállóan intézze? Az uralkodó vajjon sembehelyezkedhetnék-e a nemzetnek törvényes kívánalmaival? Hiszen az uralkodó Magyarországnak is felszentelt királya.

A király által szentesített törvények biztosítják az országnak azt a jogot, hogy hiteléletének vezetésére önálló magyar nemzeti bankot létesíthet, határain önálló vámvonalatokat állíthat fel.

Nem kell tehát semmi más ehhez, csak az ország állhatatos és rendíthetetlen akaratereje. Ha nem következnek be gazdasági felszabadulásunk és közjogi téren is a kívánt átalakulás, ne az uralkodót okoljuk érte, hanem okoljuk önmagunkat. Okoljuk állhatatlanságunkat, pártoskodásunkat, kapkodó és ingatag természetünket.

De vajjon ingatagok leszünk-e? Hiszen megverte volna ezt a nemzetet Istennek legsúlyosabb átka, ha életének ezen nagy fordulópontján, most kavarnék és ingadozna.

Lehet, hogy egy-két ember meghabarodik. Hiúságuk, vagy ostobaságuk viheti ezeket egy darabig ide vagy oda. De végre is meg kell, hogy szólaljon mindenkiben a lelkiismeret. Tudnia kell, hogy az ilyen időkben egyenlenséget szítani és viszálykodást kelteni, a legnagyobb bűn, amit a nemzet ellen csak elkövetni lehet.

A nemzet a maga nagy egészében bizonyára tömören és egységesen áll. És álljonis, mert ha ezer lelke volna most minden magyar embernek, és ezer akaratereje, mindezt egyesíteni kelleo a nemzeti nagy czélok sikere érdekében.

Függetlenek akarunk lenni gazdasági és politikai téren egyaránt! A nemzet óriási nagy többsége mondotta ki ezt az elhatározást. És kimondja, ha kell százszor is még, de a nemzet magát a kitűzött iránytól többé eltéríteni nem engedje.

Ma ki akarnak a nemzettől szépen szedni minden áldozatot. Adjon meg a hatalom fentartására lassankint minden eszközt. Vállaljon magára minden terhet, de amikor a nemzet jogáról van szó, akkor vonuljon félre, semmisüljön meg és engedje át a teret a régi rendszer fenntartói számára.

Szégyenpir futja el arcunkat, ha arra gondolunk, hogy a nemzet ebbe a lealázó és meg-szégényítő helyzetbe is belesodorható lenne.

Egy félszázad a nemzet életében nagy változásokat hoz létre. Ami azelőtt még kielégít-hette egy szűkebb keretben mozgó nemzeti élet szükségleteit, az ma már akadályozza a vérkeringést, gátolja a fejlődést, lenyűgözi a nemzeti erőket.

Uj keretek, új rendszer és új irányzatok szükségesek ma már a nemzeti fejlődés számára.

Meg kell abban mindenkinek nyugodni, hogy ez a nemzet él és megköveteli jogait és érvényesíteni kívánja törvényes alapokon nyugvó akaratát.

Az abszolút hatalommal való kormányzás ideje lejárt. Csak a nemzeti jogok tiszteloben

ben tartásával, a nemzeti érdekek figyelembevételével lehet békés kormányzást az országban teremtteni.

Most döntenek a nemzet sorsa felett. Ha a nemzet nem hallgat a csüggedőkre és kishitűekre, ha kikergeti kebeléből az eszteleneket és konkolyhiutókat, most kezébe veheti sorsának intézését!

A most megkezdődött ülészak van hivatva megkezdeni a jövőd Magyarország alapozásának munkáját. A kormánynak és törvényhozásnak megfeszített erővel, önfeláldozással kell dolgoznia, hogy az alapozás munkája becsületes, reális legyen.

M.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Irta: **Ugron Zoltán.**

Székelyudvarhely, május 1.

Sokan el vannak ragadtatva attól a gazdasági haladástól, mely megyénk gazdasági életében mutatkozik.

Hogy ez tényleg megvan, én is szívesen konstátálom, de keresem okait s abból akarom megállapítani, hogy lehet-e annak fokozatos fejlődését jósolni.

Legnagyobb része annak a jólétnek, mely utóbbi években abban mutatkozott, hogy az eladósodás nem emelkedett abban az arányban, mint régebben és a holt és élő leltár a lakosok kezén szaporodott és értékesedett, a magas állati termény árakban kereshető.

Ezzel egyenértékű tényezőnek tartom a birtok áremelkedését, mely ezzel szoros összefüggésben van, de nem választható el a kívándorlási pénzek hatásától.

Kivándorlási pénz alatt nem csak az amerikai és romániai értem, hanem mind azt a keresetet, mit megyénk lakói a vármegyén kívül szereztek.

Mióta emlékezem, e vármegyének züllött gazdasági viszonyai voltak, mert a birtok viszonyok is közrejátszottak ahhoz, hogy ne legyen töke arra, hogy a gazdaságok jobb beruházást nyerjenek s ezáltal több és jobb keresetet biztosítsanak a birtoktalan vagy törpe birtokkal bíróknak.

Ezt úgy kell érteni, hogy volt a vármegyében száz számra olyan nemes család, hol a családfo nem is gondolhatott arra, hogy az országsszerte nyomott gazdasági viszonyok mellett e megyében még pecczialis bajoktól sujtva, fiainak szabad pályán megélhetést biztosítson. A tömeg gondolkodás nem irányulhatott más-képpen, mint hogy leghelyesebb, ha megragadja az olcsó tanítatás előnyeit és diplomát szerez nekik, ha az mindjárt teljesen felemésztí is vagyonát. Ez természetes volt, hogy így történt, mert hisz még e század első éveiben sem volt elképzelhető, hogy a diploma ha csak egy tehetségtű és közbesz szorgalmu, de némi reális-sággal bíró ember kezében is volt nyugodt ke-nyeret ne adjon.

Innen van az, hogy itt a vármegyében mindég volt olcsó birtok eladó és ez a gazdasági haladás legnagyobb ellensége, mert a tatarékoskodókat és szorgalmasokat ezek felvásárlása kötötte le, nem pedig a meglévő intenzív kihasználása.

Extenzív gazdálkodás nem lévén, munkás népünk kifelé tódult, ellenőrizhetlen nagy számban. De míg a munkabérek künn sem voltak magasak, s a mozgás meg lassu és drága volt, nem járt töke gyűjtéssel. Azonban erre az utóbbi időben a viszonyok változtával jelentékenyen befolyt.

Ezen pénzek kezdték emelni a birtokértékét, mi lehetővé tette a több birtokosoknak aránylag kevés birtokrészek eladása által terhes adósságtól megszabadulni és kevesebb birtokot belteresebben művelni.

Ugyancsak hatalmas eszköz volt a gazdasági haladásra az, hogy a fa értéket nyert, mi kihatót a fuvar és kézi munka jobb keresetére.

Már egyszer megírtam, hogy a vasút és a rendi alkotmány megszűntét követő gyors változások a földön mi romlást okoztak ép azért, hogy hamarabb növelték a kiadásokat, minthogy fokozták volna a jövedelmet. Bizonyos osztályok a vármegyében mintegy kárpótlást nyertek az által, hogy most a viszonyok oly rohamosan javultak, hogy az igények nem növekedtek utána.

Ez természetesen nem szól arra az intelligenciára, mely földbirtoka után él s melynek jövedelme most sem tud arányba jönni azzal a kötelezettségekkel, miket a társadalom rájuk ró.

Én azonban nem a kevesek viszonyait mérlegetem, hanem a sokakét.

Ezeknek jövőre hátrányos léssen az, hogy ők hova-tovább nem azok lesznek, kik szükségben kezdték s így igényeiknek emelkedése holt bizonyos.

A fajvédelem mi ma van, apadni fog, mert hisz az erdőt mihamarabb kihasználjuk.

Marha áraink növekedésének határt szab

a német kereskedelmi szerződés a balkáni hushozatallal.

Az állami terhek növekedése szintén várható, mert az iránt emelt követelmények rohamosan fokozódnak, még ha nem is vesszük számításba azokat az ismeretlenség homályába leledző kiadásokat, miket a függetlenítésért folytatott harc reánk ró.

Mindez arra enged következtetni, hogy jelenleg olyan viszonyok uralkodnak gazdasági téren, melyek az emelkedés hullámvonalának megtörését inkább jelzik, mint a további emelkedést.

Jövő hétre tartom fenn magamnak arról értekezni, hol van a mód megakadályozni a visszaesést.

BELFÖLD.

A megfélebbezett alispáni választás. A múlt hó 15-én megtartott rendes közgyűlésen megejtett alispánválasztás ellen, mint jeleztük, a közigazgatási bírósághoz intézett és az alispáni hivatalhoz m. hó 30-ikán beadott panaszszal éltek. A petíció indoklása főbb vonásaiban, tehát kivonatossan, a következő:

Udvarhelyvármegyében a most betöltött alispáni állás nem „időközben” ürrült meg, hanem az 1907. év december hó 12-én megtartott általános tisztújítás alkalmával alispánná megválasztott Dr. Damokos Andor választása meg lett semmisítve s ezért kellett a választást ismételni. Ez pedig lényeges különbség, mert míg az időközben megürrült állás az 1886. évi XXI. t. cz. 87. §-a értelmében a legközelebbi rendes közgyűlésen töltenő be, addig a tisztújító széke megejtett, de megsemmisített választás megismétlése s illetve most már a törvényes formáságok betartása mellett megejtése végett a tisztújító szék lett volna ujabban egybehívandó.

Az 1886. évi XXI. t. cz. 83. §-a értelmében tisztújításkor szavazattal bírnak vármegyékben azok, kik a következő évre vértettek fel a legtöbb adót fizető vagy választott bizottsági tagok névjegyzékébe és a tényleg működő tisztviselők. Időközben ugy a választott, mint legtöbb adót fizető névjegyzékében jelentékeny változások történtek, a tisztviselők közül pedig többen újonnan történt választásuk folytán jogot nyertek, mellyel pedig a tisztújító széken még nem rendelkeztek, viszont más volt tisztviselők ezen joguktól megfosztattak.

De sokkal jelentékenyebb volt a formásértés egy más vonatkozásában. A mennyiben a tisztújító szék lett volna újból egybehívva, ez megtartható lett volna a választás megsemmisítését követő 35 napon belül a 125000—902. B. M. rendelet 2. §-a értelmében.

Hibás volt már maga a pályázati hirdetés is, mert a 125000—902. B. M. rendelet 2. §-ának imperatív rendelkezése ellenére nem volt kiemelve abban az a körülmény, hogy az alispáni állás betöltésével esoleg megüresedő állásokra is lehet pályázni.

A közgyűlésről felvett jegyzőkönyv igazolása szerint a választási eljárás napirendre tűzése után elnöklő Főispán ur megengedte, hogy Dr. Hinléder Fels Ernő országgyűlési képviselő ur minden jogszokás ellenére nyílt ülésben kérdést intézzen hozzá az iránt, hogy a jelöltek valamelyike mellett szándékozik-e állást foglalni?

A hozzá intézett kérdésre az elnöklő Főispán ur válaszolt, a helyett, hogy az ügyrend által megengedett felszólalást megtiltotta, vagy a hozzá, mint főispánhoz, tehát a törvényhatósági bizottság feléltre vonási jogán felül álló kormányközeghez intézett kérdést, mint jogosulatlan és illetéktelen, visszautasította volna.

A válasz természetesen olyan volt, mely Hinléder Fels Ernő országgyűlési képviselő urat, a Sebessy János ur pártjának főemberét, teljesen kielégítette s amelyet korteskodási célra bőséges mértékben ki is használtak.

Törvényellenesen járt el a kijelölő választmány, a midőn a 17 pályázó közül nem jelölte Dr. Damokos Andor volt alispánt, ellenben jelölte Dr. Sebessy János ügyvédjelöltet.

Dr. Damokos Andor 8 éven át volt a vármegye alispánja, magas elméleti és gyakorlati képzettségről tett hivatali működése alatt tanúbizonyságot.

Az 1883. évi I. t. cz. 1. §-ában itt minden kellekkel rendelkezik.

Az 1907. december 12-én megtartott, de megsemmisített választás alkalmával Sebessy János urral szemben túlnyomó nagy többséggel, mintegy 90 szóval alispánná választott. Sommi néven nevezhető s józan észsel felfogható ek nem volt arra, hogy a kijelölésnél mellőztessék.

Ellenben Dr. Sebessy János ur nem birt azzal a gyakorlati képzettséggel, mely őt az alispáni állással járó teendőkhöz elvégzésére képesítette volna. Mindössze két és fél évet töltött vármegyei szolgálatban, mint harmadik aljegyző s ezen állásából is a múlt évi általános tisztújítás alkalmával kiválasztva lett.

Konvenziók.

Szakadatlan harc folyik közöttünk természeti mivoltunk érvényesítése végett. Az egyén természeti jogait szegi a társadalom ellen a maga módja szerint akar boldog lenni; a társadalom mindenféle konvenziókkal bástyázza körül a maga rendjét és boldogulását. Az élet igazi becsét azonban nem a társadalom hallgatóságos konvenziói képviselik.

Ezek bizonyára a rend kötelei, amelyek megakadályozzák, hogy az ember természeti őserője keresztül gázoljon a többiek vetésin. Ezek nélkül sem a jog, sem a vallás, sem semmiféle más kötelék nem volna elég erős a szabályos együttélés fontartására és a civilizáció, minden jog és hit ellenére rohamosan fejlődne vissza a kőkorszak felé.

Igen; csakhogy a konvenziók: az illem szabályai, a meg szokott formák, a hagyományok s a becsületről és különösen az egyéni boldogságról való állandó felfogások iszonyatosan elfajzanak, ha folytonosan nem ül a nyakukon a tagadás, a kritika, sőt a rombolás szelleme!

Minden konvenzionális szabálynak megvan az a természete, hogy a korlátolt és silány lényeket védi és biztosítja legjobban; valamint hogy az illem rideg szabályai is azok kapaszkodnak bele kinos görbeasséggel, akik jólétüket, vagy amit ők annak hisznek, csakis ezen formula védpajza alatt bírják elérni, maguktól pedig soha.

Világos ennél fogva, hogy minden társadalmi konvenzióban megvan az a hajlandóság, ha kezdetben meg oly tiszteletreméltó is, hogy idővel a legkülönbözőbb tökfek és képmutatók gyűrésanczává legyen s minden szabad fejlődésnek és minden őserő érvényesülésének útjába álljon.

Ilyenkor már előítélet a neve.

A társadalmi zsarnokság nagyobb ellensége az egyéni boldogságnak a legszarnokabb politikai rendszernél is. Ez ellon még forradalmat sem lehet csinálni.

Pedig egész nézetfejlődésünk arra megy ki, hogy az egyén magát minél teljesebben megadja a társadalmi konvenzióknak.

Keresvén a békét és a köztiszteletet, rendszeren magára is engedni disputálni mások szokásait, főfogását, tévedéseit, terhes illemzabályait, gyakran még gondolatmenetét is, ruhaszabát pedig mindig. Hogy pedig a legényesebb dolgokban: a meggyőződésekben, sőt a lelkiismeretben is könnyen átadja magát a mostani művelt férfi vagy hölgy a konvenzióknak, az eléggé ismeretes.

A társadalom harapó zsarnoksága miatt szaporodtak el a hazugságok is annyira. Nemkülömben a mondva-csinált érzelmek, a kevés becsű szivességek, valamint mindazon gummi-arabikumszerű ragasztószerek, a melyek az embereket és családokat egymáshoz ragasztják s a merev látogatások és ofélék kínosan gondos megtartására kényszerítik anélkül, hogy köztük legtöbb esetben igazán emberies és bensőbb kötelek lennének.

A művelt férfi vagy nő, — ha erőt érez magában arra, hogy esze szerint gondolkozzék és a maga lábán járjon, — soha se adja meg magát föltétlenül a „társaság” zsarnokságának. Tegye meg a lényegtelen dolgokban az engedményeket a többieknek. Legyen illdelmes, gyöngéd és udvarias a többiekkel való érintkezésben s viselkedjék úgy, hogy a vele való érintkezés ne legyen kellemetlen. Azonul azonban sem jobb nézeteit, sem helyesebb szokásait, sem épebb moralitását, sem idejét, sem lakását, sem elhatározásait ne engedje zsákmányul az általános bornirozottságnak, mindenképpőt pedig ne engedje magát naponként ezer tisztos hazugságra kényszeríteni.

Aki a társadalmi élet bevett rendje és formái ellen cselekedettel föllázad, százszor gondolja meg hogy mit cselekszik, mivel a rabló és a hős föllázadása más ék és pokol a különbség.

A lázadásra isteni joga csak annak van, aki a meglévőnél erősebb és igazabb törvényekre képes hivatkozni. Legtöbbsnyire még ez is el fog bukni, mivel az élet nem tűri a neki nem való hatalmasabb igazságokat. Minden ilyen lázadásban már kezdetől fogva benne van a tragikai bukás magva.

Aki tehát föllázad a többiek rendje és kényelme ellen, csak azzal a kockázattal teheti, hogy bele fog bukni a maga igazaiába.

De ha valóban igazta volt s érette a felelősségeket a legteljesebb mértékben kész volt mindenkor viselni, lelkiismerete érintetlen marad és nyugodt lélekkel lehet boldog vagy vesztet el, mivel isteni törvények szolgálatában cselekedett.

A szenzációit úgy is lehet nevezni, hogy a kis eseményok nagyítása. Mint ilyen rossz. De ha úgy nevezzük, hogy a kis eseményok mélyítése, akkor az együtt-élés hasznos dolgai közé tartozik.

A szentírásban is meg van írva, még pedig Jézus mondta, hogy a „botrányokra szükség van” habár a botrányozatónak rossz is a dolga. A szenzáció pedig nem más, mint a föltűnő eset vagy botrány által okozott szertelen bouyomás.

Szükség van pedig erre azért, mivel a nagy tömegek, akik a betű és szó súlyát nem bírják soha megérteni, az eseményekből tanulnak. Minden botrány, föltűnő eset vagy egy-egy nagy törvényszéki tárgyalás: mélyroható tanulság a tömegek s kivált a tudatlanok vagy tapasztalatlanok számára. Mondhatjuk úgy is, hogy minden szenzációs eset egy-egy magas szószék, amelybe az Élet ül bele tanítani; azt pedig, amit ő mond, mindenki szivesen és nem kevés oklással hallgatja.

A 17 pályázó közül sem volt egyetlen egy sem, kinél oly kevés gyakorlati előképzettsége lett volna, miut Dr. Sebassy János alispán urnak.

Az 1883. évi I. t.-cz. 23. §-ában jelzett gyakorlati közigazgatási vizsga mindezeideig életbeléptetve ugyan nem lett, de a helyett a törvényhatósági életben azon jogszokás erejére emelkedett gyakorlati fejlődött ki, hogy alispáni és főjegyzői vezető állásokra csak oly egyének voltak kijelölhetők, és megválaszthatók, kik akár elméleti téren tudományos munkásságukkal, akár gyakorlati életben az általuk viselt hivatal teendőinek kifogástalan elvégzése által ily magas állás elnyerésére érdemesnek bizonyultak.

A kijelölő választmány ezzel a gyakorlattal törvényellenesen szakított, amidőn az alispáni állásra Sebassy János urat is kijelölte.

A kijelölésnek a közgyűlésen történt bejelentése után a vármegye főispánja 20 bizottsági tagnak írásban beadott kívánatára a szavazást elrendelte. Egyuttal egy szavazatszedő küldöttséget küldött ki.

A törvényben nincs ugyan kifejezetten megmondva, de a dolog természetéből önként következik, hogy ezen szavazatszedő küldöttség tagjaiul csak oly egyének nevezhetők ki, kik egyszerűen a törvényhatósági bizottságnak is tagjai.

Ennek dacára az elnöklő Főispán ur a szavazatszedő küldöttség tagjaiul Majthényi Miklós urat is kinövezte, aki pedig nem is volt tagja a törvényhatósági bizottságnak.

A kijelölő választmány határozatának kihirdetésekor a Dr. Valentsik Ferenccz és Dr. Sebassy János neveinek felolvasása után felhangzott éljenzésekből rögtön nyilvánvalóvá lett, hogy a kijelöltek közül csak ez a kettő számíthat szavazatokra.

Ennek dacára a vármegye főispánja nem hívta fel a pártokat, hogy a szavazatszedő küldöttség mellé bizalmi férfiakat küldjenek ki. A szavazás tehát bizalmi férfiak ellenőrzése nélkül vitetett keresztül.

A szavazásnál nem volt semmi rend. A belügyminiszterileg jóváhagyott, a törvényhatósági bizottság ügyrendjét megállapító szabályrendelet világosan előírja, hogy a névszorinti szavazás akkép viendő keresztül, hogy a névsor először teljes egészében felolvassák, és a felhívott leandja szavazatát. Másodsorban azok nevei olvastatnak fel, kik az első felolvasáskor nem szavaztak. Ez volt vármegyénkben a következőképpen keresztültvitett gyakorlat is.

Most azonban nem így történt, hanem az elnök az „ABC” összes betűiből kibuzott egy betűt a azok kezdték a szavazást, kiknek vezeték neve ezen betűn

A szenzáció is a világot előbbre vivő hatalmasságok közé tartozik; azt elítélni a túlzók miatt ép olyan hiba volna, mint a bort elítélni a részegesek miatt.

*

Az az író, aki a pikanteriát a kétes, sőt talán nem is kétes erkölcsöket cél gyanánt műveli, ugy tesz irótkollával mint az a katona tenne, aki kardját trágyaforgatásra használja.

Igenis, az emberi életnek kényes, sőt legkényesebb dolgaival és eseményeivel is kell foglalkozni az irodalomnak, a művészetnek s egyáltalán mindenkinek.

De mindezek a kényes dolgok csak akkor jogosultak, ha nem magáért a pikanteriáért vagy obszcenitásért vannak megírva, festve vagy mondva, hanem alapszabályként véve becsületes okból vagy azért, mivel az életnek egy ismeretlen részét tárják föl.

Nincs gyűlöletesebb, károsabb, elvetemedőbb, okatlanabb és izléstelenebb valami, mint a szerelmi (dehogy szerelmi!) élet piszkosságait magukért ezekért a piszkosságokért tárgyalni és nincs szobozófolád, mint merész, de biztos és jóakaró kézzel beleszólni az életnek u. n. kényes dolgaiba, amit mindenki rejteget, takar s amiben mindenki hibás véleményeket alkot féltelmében vagy rosszaságában magának, mignem az író merész keze egyszerűen csak belevilágít ezekben a pókhálós szögletekbe.

Az ilyent mindenki szívesen veszi és nem botránkozik meg benne még akkor sem, ha nagyon is kegyetlen és leplezetlen igazságokat kell hallania és sokszor nagyon is pikáns dolgokat megtudnia.

Az olvasó érzi, hogy aki így ír vagy szól, az neki jó barátja, mivel olyanokban igazítja el, amilyenekre alig mer gondolni, de amelyek mégis az élet nagy valóságai. Ám azt, aki üres pikanteriákkal kedveskedik neki és rossz indulatait táplálja; megdicséri ügyességéért, de belsőleg meg is veti.

kezdődött. Így folytatódott a szavazás mindaddig, míg az összes betűkön végig ment a szavazás sora. Ha már most egy olyan jelentkezett, kinek neve nem a soron levő betűvel kezdődött, annak szavazatát az elnök nem fogadta el.

A szavazatokat a bizottsági tagok közül négyen is jegyezték, de ezeket a jegyzékeket össze nem hasonlították, azokat sem az elnök, sem a bizottsági tagok alá nem írták a több ivből álló jegyzékeket össze nem fűzték, le sem pecsétolték. *Acokat tehát közösköztetnek tekinteni nem lehet s így a sem a leadott szavazatok számát, sem azok arányát hitelt érdemlő módon nem bizonyíthatják és így meg nem foghatjuk, hogy az elnöklő főispán ur minő bizonyítékok alapján állíthatta és hirdethette ki, hogy a leadott szavazatok közül 89 Dr. Sebasi Jánosra, 78 pedig Dr. Valentsik Ferenccze esett.*

A szavazatszedő küldöttség eljárásáról jegyzőkönyvet egyáltalán nem vett fel. Ezt a törvény kifejezetten ugyan nem írja elő, de általános elv, hogy közjogi funkciózt végző testületnek eljárása eredményéről jegyzőkönyvben kell beszámolnia. Jegyzőkönyvet vesz fel képviselőválasztáskor a választási elnök és szavazatszedő küldöttségi elnök, jegyzőkönyvet vesznek fel a törvényhatósági bizottsági, sőt községi képviselőtestületi tagok választásakor, jegyzőkönyv kell a községi előjáró választásnál, csak ép a törvényhatóság első tisztviselőjének választásakor ne kellene? Hiszen a kijelölő választmány jegyzőkönyvének felvételét sem követeli a törvénynek e tárgyban intézkedő 82. §-a, mégis mindenki tudja, hogy ennek is jegyzőkönyvének kell lennie. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a választási eljárás kezdetének és befejezésének időpontját, a záridő kitűzése, a rend fenntartása stb. iránt tett intézkedéseket, a szavazatok számát és ezek arányát.

Honnan bizonyítható e nélkül, hogy az elnök minő intézkedéseket tett? Honnan állapítható meg, hogy a választás menete törvényszerű volt-e?

Már magából a józan észből önként következik, hogy a választási eljárás főbb mozzanatait tartalmazó jegyzőkönyv nélkül az egész választási eljárás semmis és érvénytelen.

A szavazatszedő küldöttség önálló, külön szervként működik s nincs olyan hatóság vagy törvény által alkotott testület, mely eljárásának törvényszerűségét mással igazolhatná, mint az ennek bizonyítására egyedül alkalmas bizonyítási eszközzel, a közöskiratot képező jegyzőkönyvvel.

A formai szabálytalanságok felsorolása után a petíció az érdemi részre tér át, melynek keretében

A flanz behonosodott német szó mint a stréber is. Magyar neve nincs, de ne is legyen.

A flanz, röviden, a gazdagság fitogtatása. Nem tesz különbséget, hogy van-e gazdagság vagy nincs-e; a flanz csak flanz marad, akár milliomos úzi, akár házaló, akár herczeg, akár parasztember.

Föltötte oktan és terméketlen divat.

Annak, aki gazdagságát, üres fényűzésben fitogtatja, csak hiúsága nyer kielégítést, de az is milyen áron! Az emberok parvenü-nek fogják moondani, gazdagságának tulságos hira kél a csakhamar körülvezik őt, mint a rothadó gyümölcsöt a legyek, mindenféle bizelgők, kunyorálók és számitók. Eddig soha nem ismert és nem is sejtett rokonai támadnak, irigység és ellenszenv sziszeg körülötte s a flanzolásban talál gyatra örömet reneteg sok kellemetlenséggel kénytelen megfizetni.

De mélyebb hatása is van a flanzolásnak. Abban a házban, ahol a szülők flanzolnak, a gyerekeket a fényűzés látványa idejkorán korrumpálja, kivált a leánykákat. Az ilyen házból kerülnek azután ki azok a léha és szegény teremtesek, akik mikor férjhez mennek s ezzel a kötelességek világába lépnek, kinlódni kezdenek, azután unatkozni, végre pedig összekapnak férjükkel s azt sem tudják voltaképpen miért, de „válnak”. A fiuk perzeze lumpolnak, kaszinóznak, kártyáznak, mert ez még mindig a flanzhoz tartozik.

A flanznak ugyan van komoly társadalmi hivatása is. A természet által bölcsen arra van rendelve, hogy a hirtelen gyűlt nagy vagyon 2—3 nemzedék alatt biztosan szétoszoljon s érdemtelen kezektől érdemesebb kezekbe szivárogon át.

Isten tudja, talán nem is kellene ajálgatni a flanzoló emberiségnek, hogy hagyjon föl vele!

a kifejtett korteskodásból ragad ki momentumokat, melyek igazolására tanukat novez meg és a melyeknek alapján a választás megsemmisítését kéri a közig. bíróságtól.

A petíciót tizonkét biz. tag írta alá.

Politikai jegyzetek.

Békelyudvarhely, május 1.

Az ünnepi szünet után ismét megnyílt a parlament, s vele újból előtérbe tolnak azok a problémák, amelyek közelítünk meg azokat s amelyeknek miként való megoldásától jövőendő évtizedek, tán századok s esetleg az egész nemzet sorsa függ.

Nagy politikai kérdések és még nagyobb nemzetservező alkotások megoldása előtt áll a magyar nemzet. Elintézendő Ausztriával való viták a tisztí fizetés kérdésében.

Jogilag és politikailag egyaránt tisztán áll ez az ügy, melyben az igazság feltétlenül Magyarországnak részén van.

Hallatszik az osztrák fenyegetés untalan, hogy legközelebb végét vetik Magyarországon a koalíciós és függetlenségi kormányzatnak. Bármennyire ismerjük is azt a bécsi lyukat, melyből ez a bolond szél fúj, mégis érdeménél komolyabban kell vennünk ezt a fenyegetést azért, mert alkalmas a magyar politikai élet bangulatának elmérgesítésére. Az osztrák urak nem is más a céljuk, minthogy minálunk halászásra alkalmas zavart idézzenek elő. A komoly magyar politikai tényezők minden megfontoltságra szükség lesz, hogy a magyar politika minden erejét fenntartsák a két megoldandó nagy kérdés: a magyar jegybank és a választójog reformja számára. A más kívánja Magyarországnak pénzügyi függetlenségének érdeke, emezt a népek milliói. Mindegyik egyaránt nemzeti érdek, mert a kellő megfontolással s a jövőbe néző számitással megvalósítva a nemzeti élet erősítésére, Magyarországnak haladásának biztosítására szolgál.

Hangsúlyozni kell a megfontolást, mert mindegyik kérdés alkalmas arra, hogy a kellő előrelátás nélkül megoldva, súlyos válságokba sodorhatja a nemzetet.

Az új ülésszak tehát eseményekkel terhesnek ígérkezik, eseményekkel, melyeknek méhéből száz váltság és zavar fenyeget. A magyar nemzet vezéreire, de minden egyes fián is áll, pártkülönbség nélkül, miként kerül ki az ország a nagy földadatok megoldásáért folyó harcából és munkából. Új korszak, nehéz idők következnek ránk, próbájul a magyar nemzet életerejének s az igaz hazafiságnak.

*

Az új parlamenti ülésszak munkájának korlátait és szabályait már az új házszabályrevízió fogja megszabni. Az új rend első megnyilvánulása abban fog jelentkezni, hogy megnyulnak a parlament napi ülései és a képviselőház napi 4—5 órás munkája kitörlődik 8—10 órás napi munkára.

Már a házszabályrevízió kapcsán — amugy odavetett alakban — beszélgetéseknek, hírlapi közléseknek során felmerült az a gondolat, hogy a meghosszabbított időtartamu ülések lehetővé fogják tenni az évi ülésszakoknak megrövidítését, hogy a ma, napi 4 órás munkaidővel évi kilencz, tízedfél hónapig tartó tevékenység az ülések meghosszabbításával 5—6 téli hónapnak keretébe lesz bele szorítható.

Hogy ennek praktikus szempontokból igen sok jó következménye volna, azt kétségbe vonni nem lehet. Olcsóbbá tenné a törvényhozás egész funkcióját, olcsóbbá az államra és az egyes képviselőre nézve Módot adna sok tehetséges, de igen elfoglalt embernek, hogy mezőgazdasági vagy ipari tevékenységének sérülme nélkül maudátumot vállalhasson, mert hiszen az évnék több mint felét otthon, munkájának helyén tölthetné, könnyítené annak a vidéki, családos embernek helyzetét, aki vagyoni vagy gazdasági okokból hazáját nem hozhatja a fővárosba, végül zavartalan munkaidőt biztosítana ez az újítás az állami főhivataloknak, a minisztériumoknak részére is, amelyeknek rendszerint épen legfontosabb tagjait a minisztert, az államtit-

kárt és a legfőbb, legkiválóbb referenseket) vonják el a parlamenti izgalmak a hasznos munkától.

*

4800 milliót költ évenként Európa a hadseregek fentartására, tehát teljesen improduktív költségekre.

Ha Európa népei ezt 4800 millió koronát minden évben hasznos befektetésre fordítanák és az a sok emberi erő, mely a kaszárnyákban hadijátékokkal tölti az időt, produktív munkával foglalkozhatnék, rengeteg mennyiségű érték-eredmény jelentkeznék e pénz és munka nyomában.

Ez nem kombináció, hanem gyakorlatilag is bebizonyított pozitív tény, mert Amerika nem költi el pénzét hadseregekre és ezért képes olyan gazdasági munkát produkálni, melynek gyümölcsözősége valósággal megdöbbeníti az európai gondolkozókat.

Egy angol politikus: Sir Max Waechter, pontosan megállapította, hogyha az európai hadseregek fentartása olyan arányban fejlődik, mint eddig fejlődött, akkor az amerikai pénzemberek magához ragadják az Európán kívül eső egész kereskedelmet, sőt az európai kereskedést is és üzleti téren elnyerik az öt viágreszt.

Ezek után Waechter felállította a következő tételt: Európa népei között meg kell szüntetni minden gazdasági ellentétet; úgy lehetséges ez, ha az európai népek gazdasági szövetségre lépnek, minden országhatáron lerombolják a vámsorompókat és a kereskedelemnek teljesen szabad forgalmat engednek.

Igy megszűnik a háborútól való félelem, a hadseregeket leszerelheti minden ország és felszabadul évenként 4800 millió holt kiadás és sok százezer emberi munkaerő. Az érdekek egész Európában közösökké válnak, a termelés, a fogyasztás és a munkaalkalom megsokszorozódnék.

Sir Max Waechter mindezekről memorandumot készített és azt most már magyarra is lefordította.

Ez a fejedelmi vagyon felett rendelkező idealista gondolkozó sorra kihallgatást kér az európai összes uralkodóktól — egész életét ennek a gondolatnak szenteli és úgy látszik erős elhatározásban nem engedi magát megrendíteni azon leküzdhetetlennek tetsző akadályok által, melyek útjában állanak.

HIREK.

Székeljudvarhely, május 3.

Egyről-másról.

Az újraébredt természet minden életkedvünket meghozza, — és mégis közéletünk tünetei között a remény elfogy, a kétaég gyötör, — lesz-e hát kikelet?

A míg egyrésztől fölserkedt nemzeti vágyak dagadnak, másfelől a tépelődő hazafiai gond komoly redőket csal. A míg egyrésztől egy új korszellem szellege büsíti a bonfingondtól izzó homlokot, másfelől a jövőtől való aggodalom borulata félemlit. És ebben a vegyes érzelemben a stagnálásnak szomorú, meddő koraszakát éljük. Ez az ifju nemzet konzolidációjának első munkájánál arat. Semmi sincs befejezve és még sok egyáltalában el sincs kezdve.

Kulturánk intézményekben hiányos, mivelében kezdetleges. Am ha nagyot is haladtunk népmivoldési téren, nem annyit, hogy a munkában pihenő lehetne. Nem kellene-e sok helyen iskola, modern, korszerű, édes honi nyelvünk diadalmas templomául. Nem kellene-e hogy országos közérő jöjjön sok helyen segítségül megcsinálni a tökéleteset, igényeinknek megfelelőt. Nem csinálhatjuk meg.

És nem így van-e rendezetlenségben, sürgős orvoslást várva minden belső ügyünk. A megélhetés gondolai mindég súlyosabbak. Évek óta várjuk az olyan törvényhozási alkotásokat, a melyek helyzetünkön segítenének. Kisiparos, a kisebb közhivatalnok mind országosan törvényhozással várja sorsának virradatját. Nincs a közéletnek olyan ága-boga, a mely gyökere és sürgős segítséget ne kérne. Nemzeti sebek-től vérzik és erőtlenedik az ország, a gazdasági nyomorúság egyrészt hozzá szoktatott a természetes szaporaságok mesteresége, gonosz, bűnös tapasztalásához.

Az állami segélyakció rendszeressé válik, de meg van benuva, mert a törvényhozás nem adhatja kellő időben erőforrásait. Valami csodálatos fatalizmus növekszik a lelkekre és az ismert szentencia mind több ajkra kerül, hogy majd csak lesz valahogy, mert úgy, hogy sehogyan lett volna, — még nem volt.

Ebben a sivatár helyzetben, pedig éppen ez a nemzeti fatalizmus a legrettenetesebb. Valami végzetes elernyedés szenvedési közéletünket. És minden haladásnak gátat vet. A tőke retteg a vállalkozástól. Investálás nincs semmi téren. Múltán novezzük az időt, melyet élünk bumlizásnak, pedig nekünk gyorsvonaton kellene haladnunk, hogy mindennel idejére beérjünk. Évek óta egy nagy fölleundulásra számít az ország minden rendű és rangu népe és minden évre csak sivatárabb lesz a helyzet. Még eddig a remény és bizalom élt a szivekben, ma már csak desperál mindenki és nem vár jobbat.

Nemzeti életünk legfeszültebb fórumán a csökönös maradiság, a se előre se hátramenés előmlesztett züllesztő tanúságait és káros jelenségeket idéző elő. Morális nagy csatavesztés ez és kitudja mi születik meg belőle.

Lesz-e hát, lehet-e hát kikelet, nemzeti életünk tavasza eljőve-e, válásul meggyerjük-e, a mit a bonfi sziv óhajta sejt, — avagy immé a stagnálás szomorú napjai sorvasztják össze minden vágynkat?

Ez az újra ébredt természet, a hogy föléleszti a kikelet varázsos ereje, minden fűszálával életet hirdet, a napfényes ragyogás az élni akarás emberi ösztönét támasztja föl: jóval kikelet és támaszd az embereket hitre, reményre, szeretetre. A hogy te táplálékaidat kiterjed, a hogyan to fölébredt erdnek gyarapodását nap-nappal mellett hirdeted, — hiúsd el nemzetekben a haladás, előrelérés, az élni akarás vágját és vezess el végre a haladás ösvényére.

(K.)

Katonai előléptetések. A 82-ik gy. ezred helyben állomásozó tisztikaránál a következő előléptetések történtek: *Hristics* Péter alezredes ezredessé, *Schmidt* Jenő főhadnagy századosá, *Blanár* József, *Székely* Aurél, *Spanily* Oszkár, *Roth* Ervin hadnagyok főhadnagyká kinevezettek.

Igazgatói értekezlet. A kolozsvári tankeletbe tartozó középiskolák igazgatói f. évi április hó 24 és 25. napjain Kolozsvárt *Kuncz* Elek kir. tan. főigazgató elnöklésével értekezletet tartottak, amelyen igen sok pedagógiai és didaktikai kérdést vitattak meg. A népes konferencián, amely nagy jelentőséggel bír egy nevelési, mint oktatási szempontból, résztvevő városunkból *Gönczi* Lajos ev. ref. kollégiumi, *Dr. Solymossy* Lajos áll. főreáliskolai és *Szó Gáspár* rom. kath. főgimnáziumi igazgató; továbbá Székelykeresztúrról *Papp* Mózes az unitárius kollégium igazgatója. Az értekezleten a következő kérdések, illetve tételek kerültek megvitatás alá: 1. Minő módon lennének az állandó tanmenettel kapcsolatosan megállapíthatók és a tanításnál céltudatosan felhasználhatók az egyes oktatási ágaknál az értelemképzés mellett az erkölcsi és esztétikai képzést is előmozdító részeket? 2. Hol tanulhatók meg az egyes tanulmányi ágak között kínálkozó kapcsolatok és miként alkalmazhatók azok legegyszerűbben a növendékek egységes képzésére érdekében? 3. A tanárok hospitálása miként valósítható meg? 4. Az élő nyelvek sikeresebb tanításának eszközei. 5. A tanulók irányítása az iskolán kívül. 6. A különböző vizsgálatok tárgyai.

Iskola látogatás. *Pál* István apátkanouk, az erd. rom. kath. státus referense, f. évi április hó 27-30 napjain városunkban időzött és ezen idő alatt a rom. kath. főgimnázium, valamint a vele kapcsolatos finevelő intézetek szellemi és anyagi ügyeit vizsgálta felül. — Ugyanazon időben *Kuncz* Elek kir. tanácsos, főigazgató meglátogatta a helybeli református kollégiumot.

Működvelői előadás. Az Oltár egylet javára a múlt vasárnap rendezett működvelői előadás minden tekintetben pompásan sikerült, és a Budapest-szálló nagytérmet megtöltő szép közönség teljes elismerését méltán érdemelte ki a működvelői gárda, mely nemes ambícióival, meleg kedéllyel felölt meg feladatának. Csiky Gergely *Buborékok* három felvonásos vígjátékát adták elő működvelőink. *Bocz* Endréré Szódina szerepében sikerült alakítást nyitott; játékaának közvetlenség, előfoglalatlansága egyépké fokozta a hatást. *Pálffy* Aladáré, kinek szereplése egyáltalán dobogó volt, úgy játszta *Sacrafin* szerepét, ahogy azt a leggyakorlatabb működvelőktől is ritkán lehet látni. Egyéniséghez illet Szeráfin, szerepe, s

méltán érdemelte ki a közönség teljes elismerését. *Szabolka* Kata sok bájjal, ügyességgel játszta *Sereczkyné* nehéz szerepét, melynek minden jelenését érvényre juttatta. *Demény* Irénke igen szeretetreméltó Gizella volt, igazi leányos bájjal játszott. *Szabó* Erzsike kitűnően megállotta helyét mint *Malvin*. *Tamás* Mártauka roppant kedves *Aranka* volt. *Lakatos* Vilma pedig a *Betti* rövid, de kedves szerepét rendkívül ügyesen játszotta meg. *Bocz* Endrénél jobb *Solmayt* el se képzelhetünk. *Mántó* Miklós *Demeterje* valóságos művészi alakítás volt, míg *Jánossy* Béla a *Rábay* szerepében érdemel dicséretet és elismerést. *Dr. Szövényi* kitűnően alakította *Bélat*. Igen jó volt *Fábián* Károly mint *Róbert*. *Chupor* Aladár szerepében rendkívül ügyes volt *Barcsay* Béla. *Szabó* Baondi a *Tamás* szerepében vált ki. *Jancsó* Béla, *Gotthárd* Ferencz, *Martini* Géza, *Gáspár* Tivadar és *Ágotha* Endre kisebb szerepekben jól érvényesültek a mind hozzájárultak a sikerhez, mely teljesen megdöbbent. A közönség egész este át jól mulatott a bőven jutott virágból, tapsból, elismerésből a szereplőknek. A darab rendezése *Nosz* Gusztáv tanárt dicséri. A szereplők helyes maszkirozásával a Valódy fodrász-czég remekelt. Az estély erkölcsi sikerével parhuzamos az anyagi, melyről a rendezőség a következő elszámolást teszi közzé: Az Oltár egyület javára rendezett működvelői előadás tiszta jövedelme 353 kor. 38 fillér. — Felülfizettek: Gróf *Mikes* János 2 kor., *Klein* Géza 10 kor., *Sebei* János 7 kor., *Pénzügyőri* szakasz 8 kor., *Embery* Árpád 5 kor., *Révfy* Z. 4 kor., *Burnász* Mariska 2 kor., *Rudnyák* N. 2 kor., *N. N.* 40 fill. Összesen 40 kor. 40 fill.

Változás a Székelyvasút menetrendjében. A Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasút (székely vasút) menetrendjében május 1-től kezdve a vonatok indulási, illetve érkezési ideje a következőleg lett megállapítva: Reggel: érkezik 6 óra 5 p., indul 7 órakor. Délután: érkezik 1 óra 55 p., indul 3 óra 5 perczkor, vagyis a budapesti gyorsal csatlakozás Héjasfalván van.

Pénzügyigazgatóság Gyergyószentmiklóson. Gyergyószentmiklós város képviselőtestületének utóbbi közgyűlésén határozati javaslatot adtak be, amely Gyergyószentmiklóson pénzügyigazgatóság föllállítását sürgeti. A javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta és elhatározta, hogy küldöttséggel keresik föl *Wekerle* Sándor miniszterelnököt, mint pénzügyminisztert és kéri fogja, hogy Gyergyószentmiklóson pénzügyigazgatóság állíttassék föl. A küldöttség még e hónap folyamán tiszteleg a pénzügyminiszternél.

Elszámolás. A következő sorok közlésére kértünk föl: Koronon a gyermeknap mult hó 20-án tartott meg. Az adakozók részére két urna állíttott fel az unitárius és r. kath. templomban. Az unitárius templomban befolyt 9 kor., a rom. kath. templomban 6 kor. 05 fill., összesen 15 kor. 05 fillér, mely összeg rendelkezési helyére eljuttatott *Kádár* Gyula jegyző.

Korcsolya-egyleti közgyűlés. A helyi korcsolyázó-egylet mult vasárnapra kitűzött tavaszi rendezés közgyűlését a tagoknak kellő számban való meg nem jelenése folytán nem tarthatván meg, azt ma vasárnap délelőtt 10 órakor az egyleti titkár irodájában tartja meg, amidőn a határozatok a tagok számára való tekintet nélkül meghozatni fognak.

Bezárt iskolák. A vörhonyagynagybőrű terjedése folytán a városi elemi iskolák m. hó 27-ikétől folyó hó 11-ig bezárattak.

Eljegyzés. *Erdélyi* Simon könyv- és papírkereskedő eljegyezte *Neumann* Malvin kisasszonyt Brassóban.

A városnál kezelt alapok zárszámadásait *Solymossy* Lajos államvevő összeállította, s azokat a következőkben ismertetjük: Közpénztár készpénzben: bevétel 175866 K. 64 f., kiadás 173774 K. 14 f., készlet 2092 K. 50 f. Nyugdíjalap készpénzben: bev. 11180 K. 49 f., kiad. 10853 K. 33 f., készlet 327 K. 16 f.; értékben: bev. 66569 K. 28 f., kiad. 1620 K., készl. 64949 K. 28 f. Szegényalap készpénzben: bev. 3100 K. 31 f., kiad. 2590 K. 99 f., készl. 509 K. 32 f.; értékben: bev. 19617 K. 81 f., kiad. 1400 K., készl. 18217 K. 81 f. Kövezetalap készpénzben: bev. 11969 K. 08 f., kiad. 10435 K. 83 f., készlet 1533 K. 25 f.; értékben: bev. 3084 K. 11 f., kiad. 300 K., készl. 2784 K. 11 f. Épitési alap készpénzben: bev. 1168 K., kiad. ugyanannyi; értékben: 1170 K. 72 f., kiad. 1000 K., készl. 170 K. 72 f. Sétátér-alap készpénzben: bev. 912 K. 55 f., kiad. ugyanannyi; értékben: bev. 657 K. 51 f., kiad. 251 K. 80 f.,

készl. 405 K. 71 f. Járdaalap készp.: bev. 10039 K. 10 f., kiad.: 10037 K. 90 f., készl. 20 f.; értékben: bev. 2954 K. 73 f., kiad.: 2745 K. készl. 209 K. 73 f. Elhagyott gyermekek alapja készp.: bev. 356 K. 94 f., kiad. ugyanannyi; értékben: bev. 1279 K. 24 f., kiad. 356 K. 94 f., készl. 922 K. 30 f. Gazd. munk. a. alp készp.: bev. 788 K. 59 f., kiad. 788 K. 59 f.; értékben: bev. 1647 K. 03 f., készlet ugyanannyi. Közs. segélyalap értékben: bev. 548 K. 81 f., készl. ugyanannyi. Közösített árvalap készp.: bev. 44186 K. 86 f., kiad. 43367 K. 73 f., készl. 819 K. 13 f.; értékben: bev. 122710 K. 44 f., kiad. 37216 K. 41 f., készl. 85493 K. 93 f. A számadások a városi számvédelési irodában betekinthetők.

A Buborékokat ma este, az agyalfalvi székely emlék javára, a Budapest-szállóban közkívánatra mérsékelt árak mellett megismétlik. Az előadás 8 órakor kezdődik.

Uj postaügynökség. Kereskedelmiügyi m. kir. miniszter megengedte, miszerint Zsigmond-telapon és Varság fűrésztelap forgalmukörével postai ügyüknökség létesíthessék, mely a zetelakai posta és távirtdahivatallal a Varságtisztáwa és Zetelaka közt napenkénti lovas küldönc postajárat után köttetik össze. Postalgynökké Klein Zsigmond fűrésztelapi tulajdonos nevezetett ki.

Halálozás. Bágyi Kovács Sándor tolekfalvi református lelkész életének 91-ik, papaságának 65-ik évében m. hó 19 én elhunyt. Nemesou érző szívűek melegt és munkás életének áldását nemcsak övéi éroztek, hanem különösen szélesebb körű családja: úpeps gyűlekezete is. Hült tetemét 21-én helyozték öröknyugalomra a tolekfalvi köztemetőbe.

Demeter Ferencz II. éves papavendék életének 20-ik évében e hó 30-ikán elhunyt Székelypál-falván. Halálával szülőt Demeter Ferencz és nejét borította gyászba.

A helybeli unitárius templom építési költségeire az egyházi előjárás az alábbi közges adományokat vette és hálaú köszönettel nyugtázza: Dr. Demeter Lőrincz 50 kor. Dombi Pál 50 kor. (alapítvány) Balázs Pál 1 kor. Borbély Sámuel 15 kor. Deák Miklós utján: Lengyel Sámuel Gombos János, Vagner Vilmos 2—2 kor. Együtt 6 kor. A márczius 24 én rendezett bangverseny tisztá jövedelme 533 kor. 80 fill. Úrnosi Kálmán 10 drb. fűzet árába 4 kor. és 1 kor. adomány együtt 5 kor. László Domokos 50 kor. (téglarész) Lőrincz Béla utján: Janó Ferencz 4 kor. Deák Lajos 335. sz. gy.-iven: Deák Lajos 52 kor. (téglarész) Farkas Sámuel. N. N. 20—20 kor., Ilyés Alajos 10 kor. 60 fill. Bardoczi unitárius egyházközség Dr. Grandpierre Károly, Dr. Lukácsffy István. N. N. 10—10 kor. Nagy Kálmán 3 kor. Csánady László, Biró Sándor, Dr. Gramling László 4—4 kor. Vajda Dénes 3 kor. Dr. Fuksz Béla 2 kor. 40 fill., Szabó János, Dr. Fishoia Soma, Dr. Szemző Gyula, Dr. Mázor Elemér, Dr. Glazuer Adolf, Dr. Sziráczky János, Dr. Háviár Gyula, Dr. Reismann Adolf, Gyórfy Titusz, Félégyházy Kálmán 2—2 kor., Melis István, Sinkovics István, ifj. Salacz Ferencz, Horváth Gyula, Dr. Dancs Szilárd, Lévai Balázs, Waldner Ignác, Toth Mihály, Rideg Mihály, Magdics Nándor, Dr. Zoltán Emil, Dr. Goldberger Ödön, Dr. Dérczy Ferencz, Vajda Ignác 1—1 kor. Vajda Márton, Vajda Imre 50—50 fill. Együtt 200 korona. Szentanna Sámuel 62. sz. gy.-iven: Dr. Jankovics Pál, Szentanna Sámuel 5—5 kor. Együtt 10 kor. A I—LVII. közlemény összege 19,019 K. 76 fillér. E közlemény összege 924 K. 80 fill. Összesen 19944 K. 56 fillér.

Mikor használhat a osendőr fegyvert. A szolgálatot teljesítő osendőr a következő esetekben van feljogosítva fegyvert használni: 1. A ki a csendőrt orszakosan megsérti, vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti. 2. Ha a tettenért gonosztevő, vagy alapos gyanuval terhelt egyes felfegyverkezve lévén, az előzetes felozólítás daczára magát önként meg nem adja vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik. 3. A ki figyelmeztető utasításainak, őt szolgálati teljesítésében meggátlandó, tetelosen ellenszegül. 4. A ki mint veszélyes gozoostevő a csendőrség által letartóztatandó, vagy letartóztatás (elfogatás) végett üldözött, elfogattik vagy őrizete alá adatik és bár orszakos ellenállás nélkül, a megállítáásra célzó fenyegető rákiáltás daczára elfut, a visszatartóztatására más mód nem létezik.

Kivonat a m. hiv. lapból. Veszettség szorványosan fellépett Homoródújfalva község obillomnyában. Lépfene megszent Újfalva községben. Az 1907. évi utadók sikeres behajtásáért Szabadi Dénes homoródszentlászlói adószedő 10 kor., Kelomen József homoródszentlászlói adószedő 5 kor., László Ferencz gyepesi k. bíró 10 kor., Sándor Mózes kénosi k. jegyző 10 kor., Benedek Ferencz benei k. jegyző 15 kor., Barra Sándor daróczi k. jegyző 15 kor., Pető Rudolf magyarhermányi adószedő 15 kor., Péter József székelykereszturi k. jegyző 10 kor., Rigó András székelyszombori adószedő 5 kor., Jakab Ferencz városfalvi adószedő 10 kor., Kis Jenő folsórákosi k. jegyző 15 kor., Szász Dénes alsósfalvi k. jegyző 10 kor., Kovács Domokos alsósfalvi k. bíró 10 kor. és Biró János alsósfalvi községi pénztárnok 10 kor. jutalomban rézosítottak.

KÖZGAZDASÁG.

Katonai lóvásár. Folyó május hó 9-én déli előtt 1/2 10 órakor a városbáz előtti téren katonai lóvásár tartatik, mely lóvásáron 3 éven hibátlan, nemesobb származású csikók vásároltatnak.

Kiadja: Beesek D. Fia könyvnyomd. ja.

NYILTTER.

Válasz

mindazon támadásokra, melyek az Impregnált és szelektionált (válogatott) takarmány répamagra (csillag vedégygyel) vonatkoznak.

Mindenzideig hallgattnak azokról a rendszeresen folytatott támadások és gyanúsításokról, melyek szóban és írásban irányították a nagytekintély Mautner Ödön cs és kir. udvari megrekedő céget Budapestben.

De miután a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” lapjának legutolsó számában a „Jaensch” nevet is említi, ezouel a következőket jelentjük ki a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillaggyel védégygyel és eredeti ólomzárral ellátott takarmány répamag, melyet a Mautner Ödön cégnek szállítottunk, *tényleg impregnált is lett.* — *Nem igaz* tehát, ha Rázós tanár ur vagy a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” lapjának szerkesztője ennek ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répamag, melyet ami ólomzárral a Mautner Ödön cégnek szállítottunk, teljesen kifogtelt, nehéz, eredeti jelleggel bíró anyarpápkból származik, melyet tapérték tartalmára nézve laboratoriumunkban *egyenként* megvizsgáltunk — *Nem igaz* tehát, ha Rázós tanár ur vagy a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének”, vezetősége ennek ellenkezőjét állítják.

3. Sobasem kértük a „Német Gazdasági Egyesület”-et, hogy tenyészteunkat a magtenyésztési törskönyvbe beiktassa. *Nem igaz* tehát, ha ezt hamis oldalról is állítják. — Az az állítás *sem igaz*, hogy répamag tenyészteünk bevezetésére vonatkozó kérelmünket a „Német Gazdasági Egyesület” bíráló bizottsága visszautasította volna, mert cziránt sobasem folyomdotunk.

4. *Igaz azonban* az, hogy minden nagyobb, szolid tenyészteő német cég az anyanorvény kiválasztása által igyekezik termékeit megjavítani, — hogy velünk együtt létezik sok magtenyészteő, ki a *laboratriumban való egyenkénti vizsgálattal* a takarmány répa minőségét javítja, ami nem tévesztendő össze azokkal a szokásos szemmérték után való válogatással, melyet minden gazda egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen össze sem hasonlítható és elenyészteő értékkel bíró vagy vizsgálattal alapján kiválasztott anyarpápkál szemben.

5. *Igaz végül*, hogy nincs oly szolid német takarmányrépa magtermelő, ki szelektionált (válogatott) anyarpápról származó eredeti magvait ocsóbb áron bocsátaná forgalomba, mint mi.

Az igazságtelt gazdaközöség eléggé intelligens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő vissza az a bajza, melyet a mi szelektionált (válogatott) anyarpákról tenyészteett impregnált takarmányrépamagunk ellen indítottak, s e bajzának fővona-saiban u. lássou mást, mint gyűlöletet és irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztettek *ehhez hasonló trigg válto-lan állításokat*, az illetők ellen megindítják a büntető eljárás.

Aachersleben, 1908. április hó.

Gustav Jaensch & Co.
magtermelési részvénytársaság.

Arverési hirdetemény.

1. Az állandó csodválasztmány határozatához képest ezenel közhírré tesztem, miszerint a Szel Geza székelykereszturi kereskedő csodügyébe tartozó s a csodloltár 1—517, 622—1122 tétélei alatt felvett következő ingóságok:

Teljes bolti berendezés, különböző minőségű mérdeszközök, kávé, czukor, fonalak, rum, likőrfélék, papirműek, tűszerek, házi butorok, stb. folyó 1908. évi május hó 14-én osetleg a következő napokon megtartandó nyilvános árverésen el fognak adatni.

2. Az árverés Székelykereszturon, a csodtömeg tulajdonát képező házról fog oszközöltetni.

3. Az árverés alá kerülő ingóságok csak az esetben fognak egy tömegben eladatni, ha az állandó választmány által megállapított 4000 az az ügyezer korona kikiáltási ár megígértetik.

4. Amennyiben 4000 koronás ígért nem tétolnék, az árverés a csodloltárban megállapított sorrendben tétéonként történik, mely esetben kikiáltási ár a csodloltárban feltüntetett becserték.

5. Az állandó csodválasztmány fentartja magának azt a jogot, hogy az árverésre fentebb megállapított módozatokat legjobb belátása szorint az árverés napján is megváltoztassa.

6. Az érdeklődők figyelmét felhivom arra is, hogy amennyiben az árverés alá kerülő javakat egy tömegben megvenni obojtják 1908. május hó 10-ig alólírott tömegdöndökhöz zárt írásbeli ajánlatot is adhatnak be, de kötelesek az ajánlattal egyidejűleg a megállapított 4000 kor. kikiáltási ár 10 százalékat, mint bánatpénzt szintén a tömegdöndök kezébe készpénzben letenni.

7. A jelzett határnap után és bánatpénz letétele nélkül adott írásbeli ajánlat vissza fog utasítatni.

8. A toendő írásbeli ajánlatok el, vagy el non fogadása folett az állandó csodválasztmány logjobb belátása szorint határoz és jogában áll valamennyit vissza is utasítani.

9. Akinok ajánlata elfogadtatik a arról értesítést nyer, az többé somni körélmények között vissza non léphet s reá nézve a tett és elfogadott ajánlata feltétlenül kötelező.

10. Amennyiben az, akinok ajánlata az állandó választmány által elfogadtatik a arról értesítettett: azt visszavonja, ez esetben lotelt bánatpénzt olveszti s az a tömeg vagyonaéhoz csatoltatik.

11. Az olárverezendő, illetve eladandó javak monnyiség, vagy minőség hiányaiért szavatosság a csodtömeget nem torholi.

12. Ha a csodtömeghez tartozó javak nyilvános árverésen fognak eladatni, vevő kötelea a vételárat a lotítés után azonnal készpénzben befizotni s a vételi illeteket (111. fokozat) is hordozni.

13. Amennyiben a vevő a vételárat azonnal le nem fizotná, ugy az általa megvett ingóság ujabbon ol fog árverezotni; s ha kissobb összegért adatnék el, a különbözetet megfétíteni tartozik, ellenben a többlet értékéhez joga nincs s azt magának nem igényelheti.

14. Az árverés alá kerülő javakat érdeklődők alólírott tömegdöndök közbejöttével a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

15. Az ingójavak elárverezése utání következő napon a tömeghez tartozó bolthelyisége, lakoház, 2 és fél holdas kert és a gazdasági épületek nyilvános árverésen szintén el fognak adatni.

16. Az ingatlan árverésre vonatkozó feltételek a hivatalos órák alatt Dr. Kozma Endre kir. közjegyzőnél és alólírott tömegdöndöknel betekintheők. Székelykeresztur, 1908. április 25-én.

Dr. Fodor Boldizsár,
tömegdöndök.

Sz. 317—1908. végrh.

Arverési hirdetemény.

Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbíróság 1908. évi V. 15/1. sz. végzése következtében dr. Valentsik Ferencz ügyvéd által képviselt Székely Dénes és társai javára Csonta Gábor ellen 1000 K. a jár erejéig 1908. évi április hó 1-én fogaasztott kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglat és 790 koronára becsült következő ingóságok u. m. szarvasmarhák, szökerek, sarju, lovak, hám és ekék taligákkal nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésok a székelyudvarhelyi kir. járásbíróság 1908. évi V. 15/2. sz. végzése folytán 1000 K. tökéovetelés, ennek 1907. évi augusztus 30-tól járó 6% kamatai, és eddig összesen 125 K. 02 fillérben bírólag már megállapított költségek erejéig, folsósfalván Csonta Gábor lakásán leendő megtartására 1908. május 13-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kiüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivattak meg, hogy az érteztett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, sükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az olárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglatattak és azokra kielégítési jogot nyertek volna, azon árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhely, 1908. április 26. én.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Jó házból való fia Gyarmathy Ákos
tűszerkereskedésébe
tanulónak felvétetik.

Sz. 4155—908. tkvi.

Árverési hirdeteményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi batóság közhírré tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtónak, Záruc László végrehajtás szorvendő ellen 328 kor. 80 fill. tökéovetelés és jár. iránti végrehajtás ügyben a székelyudvarhelyi kir. törvényszék torlötlen levő és a parajdi 979. sz. tjkvben foglalt A + 1. rendszám 74. hrsz. ingatlanból ifj. Záruc László és kiskoru Záruc József illető 1344 koronára becsült jutalék az 1908. évi május hó 27-ik napjának d. o. 10 órakor, Parajd község-házánál megtartandó nyilvános árverésen, esetleg a kikiáltási áron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezébe lotenni.

A kir. törvényszék mint tkvi batóság.

Székelyudvarhely, 1908. április 8-án.

Bardocz, kir. törvénzi egyes bíró.

Eladó, vagy kiadó

Zetelakán a Csép István tulajdonát képező elsörendű forgalmu kereskedés. Értekezhetni a tulajdonossal Zetelakán.

